

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA*

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " pe 1/2 an 5 " " România și străinătate pe an 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "	Prețul inserțiunilor Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Corespondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRATIUNEA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
---	--	--

Chestiuni catihetice

(Continuare)

Cunoaștem întreaga materie de Religie și din cele expuse până aci știm, că materia principală este *materia istorică și anumite învățături religioase-morale* abstrase din această materie.

Acomodându-o — cum zice Dr. D. Barcian — „*trebuințelor naționale și confesionale ale Românilor, precum și împrejurării, că la noi cursul școlar e mărginit la 6 ani*”, materia de Religie în școalele noastre populare este pentru:

Anul I: O materie, care să pregătească pe școlarii anului prim pentru priceperea materiei biblice, care se predă în anul al doilea. Materia pregătitoare o formează un anumit număr de istorioare simple religioase-morale. În anul prim însă au să se predee și unele momente mai însemnate din viața lui Hristos în legătură cu sărbătorile de peste an.

Anul II: Testamentul vechi: Protopărinții, Patriarhii, Moise, Regii. Momente din viața lui Isus, ca în anul I.

Anul III: Testamentul nou: Viața lui Isus Hristos.

Anul IV: Istoria bisericii universale.

Anul V: Istoria bisericii naționale.

Anul VI: Catehismul și „Parohia” din Statutul Organic.

*

Pedagogii moderni nu se unesc cu privire la materia cursului pregătitor. Unii susțin poveștile și fabelele, alții istorioarele religioase-morale și alții în fine, nici povești sau fabele nici istorioare religioase-morale. După acești din urmă obiectul de învățământ al Religiei are să se înceapă în anul prim cu istorioare biblice.

Mai sus am expus motivele, ce mă îndeamnă să fiu contra poveștilor și fabelelor. Sunt contrar istorioarelor biblice în anul prim de școală din următoarele cauze:

Cu materia biblică nu putem începe propunerea Religiei în școala populară din motivul că ea nu e

potrivită pentru copiii primului an. Atât după *cuprins* cât și după *formă*, istorioarele biblice sunt prea grele pentru școlarii începători. În aceste istorioare obvin țări și persoane, momente istorice și geografice, obiceiuri și datini cu totul străine cercului de intuiție și experiență al școlarilor; obvin idei religioase-morale, ce nu corespund gradului de dezvoltare a micuțului copil, care abea se poate ridica cu mintea și inima sa la Dumnezeu și abea poate face deosebire între ceea ce este ertat și oprit. Din aceste cauze cuprinsul istorioarelor biblice nu poate avea nici o valoare pentru sentimentul și voința școlarului, din contră, acest cuprins poate produce în școlar indiferentism sau chiar disgust. După *formă* istorioarele biblice încă nu sunt pentru copiii din anul I. al școlaii populare, cari în majoritatea lor abea știu îngâna câteva ziceri simple. Limba biblică nu este limba copilului care vine prima oară la școală. Copiii noștri nu vorbesc și cu atât mai puțin pot pricepe deodată limba biblică plină de podoabe orientale. Șirul de concepțiuni abstracte, ce obvin chiar în cele dintâi istorioare biblice e pentru ei neînțeles. Fie modul de expunere al istorioarelor ori cât de simplu, el nu poate fi destul de simplu, pentru copiii noștri de 6—7 ani

Din cele expuse urmează, că școlarii începători trebuiesc pregătiți pentru priceperea istorioarelor biblice. Pregătirea aceasta se face în decursul primului an de școală prin materie tot istorică, dar care să corespundă cercului de gândire și dezvoltării religioase-morale a copiilor. Această materie o aflăm în așa numitele *istorioare simple religioase-morale*¹.

Ceva despre cuprinsul și forma istorioarelor simple religioase-morale:

„Aceste istorioare tratează despre ascultare, hinenafacere, diligență, modestie, dreptate etc.; expun întâmplări și fapte, cari să facă pe elevi cât de cât

¹ Biserica noastră nu e contrară astorfel de istorioare. Însuș Domnul nostru Isus Hristos folosește „pilde” la propunerea învățăturilor sale măntuitoare. Domnul Dr. P. Pipos, cum am văzut, încă le admite.

cunoscuți cu ființa lui Dumnezeu, cu unele însușiri ale lui, cu raportul dintre Dumnezeu și om și celelalte ființe de pe pământ.

Obiectul acestor istorioare pot fi fapte și întâmplări adevărate din viața de toate zilele și din istorie, pot fi și născociri sau ficțiuni, dar corespunzătoare realității, cum sunt și „pildele” lui Isus.

Istoriorele simple religioase-morale trebuie să corespundă următoarelor 5 cerințe: a) să fie adevărat copilărești adică simple și totodată pline de fantazie; b) să cultive moralitatea în acel înțeles, ca să scoată la iveală figuri și referințe, cari într'un mod simplu dar plin de viață provoacă judecata morală; c) să fie bogate în învățături oferind încercări pentru discuții instructive despre societate și natură; d) să aibă valoare constantă; e) să reprezinte o unitate, ca să impresioneze adânc și să înalțurească asupra sentimentului și voinții.

Deosebită atențiune merită și folosirea materiei biblice și a istoriei bisericești, de oare-ce nu toate faptele biblice și nu toate evenimentele însemnate în viața bisericii sunt potrivite pentru istorioarele, de cari avem noi trebuință. Principiile, ce au să fie considerate la alegerea materiei și compunerea istorioarelor biblice și bisericești, sunt următoarele:

„1. Materia de învățământ să se scoată numai din cărțile canonice ale sfintei Scripturi și din manuale de istorie bisericească, recunoscute de biserica noastră”.

Amăsurat acestui principiu „Topic” năre loc într'un manual de istorioare biblice pentru școalele noastre populare.

„2. Materia scoasă din sânta Scriptură și din istoria bisericească să fie astfel aleasă încât să corespundă scopului ce-l are Religia în școala poporală, adică să conțină fapte și întâmplări, cari să facă pe școlari cunoscuți cu biserica noastră, cu învățăturile și așezămintele ei, și nu fapte și întâmplări, care să-i introducă în istoria poporului jidovesc și în istoria amănunțită a întregii biserici creștine. Nu scop curat istoric ci scop religios-moral și istoric-bisericesc are materia luată din sfânta Scriptură și din istoria bisericească”.

Conform acestui principiu, ce înțeles au în manual de istorioare-biblice expunerea robiei Izrailitenilor prin Asirieni și prin Babilonieni și a altor evenimente istorice, cari au însemnătate istorică numai pentru Jidovi? Învățăturile religioase-morale, ce s'ar putea scoate din această materie prea grea pentru copii mici, se pot abstrage din alte istorioare cu mult mai simple și mai frumoase.

„3. Materia de învățământ scoasă și aleasă din sânta Scriptură și din istoria bisericească să fie distribuită în unități metodice, adică în părți, cari pentru sine reprezintă un întreg bine rotunzit, iar toate la oaltă stau în cea mai strânsă legătură.

4. În unitățile metodice să se păstreze la isto-

riorele biblice cât se poate textul sântei Scripturi, iar la istorioarele bisericești limba uzitată în biserica noastră.”

Câte din manualele noastre corespund acestor două principii?

„5. Ca materie aparținătoare materiei istorice se consideră învățăturile religioase-morale, ce se abstrag din această. Cu privire la învățăturile amintite observăm, că ele trebuie să fie abstrase în mod firesc și cu ușurință, apoi să consune pe deplin cu învățătura bisericii noastre dreptcredincioase, și în fine textul lor să fie clasic, adică după cuprins de o valoare generală, iar după formă expresiuni verbale corecte”.

*

Trecem la rugăciuni și cântarea bisericească.

Începem propunerea rugăciunilor, când copiii au deja oarecari cunoștințe religioase despre Dumnezeu și raportul dintre Dumnezeu și om, și am deșteptat în ei dorința d'a se ruga.

La alegerea rugăciunilor să se ia în considerare două momente, și anume: propunem școlarilor numai a) rugăciuni, ce le pot princepe și al căror cuprins corespunde dezvoltării lor religioase-morale;

b) rugăciuni, ce li sunt indispensabile, adică de acelea, al căror cuprins corespunde împrejurările, în cari trăesc școlarii, etății lor, dorințelor permise etc.

Amăsurat acestor îndegături, copii mai mici să se deprindă a se ruga pentru sine, pentru părinți, învățători etc. cu cuvintele lor proprii d. e.:

„Doamne dă sănătate părinților mei, ca să mă poate crește mare...”

Copii mai mărișori le propunem rugăciuni ușoare după cuprins și frumoase după formă, d. e.:

„Tu Isuse m'ai păzit
Noaptea până am dormit:
Fi și peste zi cu mine
Și mă nvață să fac bine”.

sau

Înger, ingerelul meu,
Roagă-te lui Dumnezeu etc.

Abia școlarilor mai mari (dela finea anului I) le propunem rugăciuni din cărțile noastre bisericești.

Cele zise despre rugăciuni au valoare și pentru cântarea bisericească, pe care o începem cu răspunsurile liturgice mai ușoare, apoi mai grele, și trecem la celelalte cântări liturgice.

*

Câteva cuvinte despre Catehism.

În Catehism, ca manual didactic pentru școala poporală, se expun în mod sistematic numai acele învățături religioase-morale, ce le am abstras din istorioarele propuse școlarilor, — cu alte cuvinte Catehismul trebuie să aibe de bază istorioarele — mai ales cele biblice și bisericești — ce se propun în școala poporală.

*

Reasumând ce am zis despre manualele didactice, vedem, că toată materia istorică trebuie aleasă și împărțită după un plan bine stabilit; istorioarele să stea în legătură unele cu altele începând fără conderare la istorioarele cursului pregătitor — dela „*facerea lumii*” până la *Șaguna*, ba chiar până în zilele noastre; iar învățăturile abstrase din aceste istorioare să alcătuiască sistemul religiunii noastre dreptcredincioase, pe care-l aflăm în Catehismul, bazat pe istorioarele și învățăturile numite.

Epilog

Ca de încheiere fie-mi permis a mă ocupa cu unele întrebări sulate de domnii, cari au luat cuvântul în chestiunea catehizării.

1. Se propun *conferințe tractuale*... spre a se discuta asupra diferitelor chestii pedagogice... spre înfrățirea preoților cu învățătorii. — Aprob conferințele, dar numai în forma, cum au fost ele introduse în dieceza Caransebeșului. Consistorul trimite în tract oameni de specialitate, de regulă profesori dela Institutul teologic-pedagogic, cari în conferințele învățătoresști, respective preoțesști, predau *de pe catedră* metodică specială a oarecărui obiect. Singuraticile partii din metodică, apoi le ilustrează cu lecții practice. Învățătorii, respective preoții, sunt simpli ascultători. Ei nu discută sau — cum s'ar putea întâmpla în urma discuțiilor — votează asupra principiilor metodice sau didactice, ci cer explicații, dacă nu înțeleg sau sunt nedumeriți în vreo chestie anumită. În chipul acesta, fără multele formalități obicinuite altcum la întrunirile noastre, se lucrează 2—4 zile, și oamenii se imprăștie ducând cu sine mulțime de învățături și esperințe, pe cari apoi le aplică acasă. Așa se perândează an de an, studiu după studiu. — Păcat numai, că și în dieceza Caransebeșului de câți-va ani nu s'au mai ținut asemenea conferințe!

2. *Dintre manualele de Religie existente cari sunt cele mai bune?* Părintele Nicolae Crișmariu, care a scris mai bine în „Chestia catehizării”, zice: „Dintre manualele ce le avem nici care nu corespunde. Din toate lipsește una sau alta piesă (d. e. Robirea Izraelitenilor prin Asirieni?). Nu stau în nexul recerut și în aceeași ordine”. Cred că după cele ce am scris — nu se vor mai judecă manualele după *lipsa vr'unei piese* sau după *ordinea pieselor*, ci după alte principii. Cred mai departe a fi convins pe alți domni, că manualele de Religie pentru școala poporală nu sunt numai Catehismul și Istoria biblică, că Catehismul are să se propună în ultimul an de școală etc. Tot așa, că scopul Religie nu se poate ajunge propunându-se în singuraticile clase manuale diferiți autori cari manuale nu stau în nici o legătură unele cu altele. Dacă catehismul trebuie să se bazeze pe anumite manuale de istorioare biblice și bisericesti, apoi cum se poate recomanda ca manual bun pentru școalele poporale Catehismul de Toma? E bun, într'adevăr, dar nu pentru școalele poporale.

3. Nici o literatură, și cu atât mai puțin o literatură *bisericască-catolică*, se poate *crea prin anchete*. De ideea asta să ne curâm!

4. Prin concursuri de premii, noi Români gr-or. așa cum suntem, încă nu putem ajunge la cele mai bune manuale de Religie. Să ne mulțămim deocamdată cu faptul, că cărțile mai bune se impun singure. Autorul unei cărți bune nu reflectează la premii. Trezirea cărții e premiul cel mai mulțămitor. De altă parte prin premiera și prin urmare admiterea numai a unei singure cărți didactice într-o dieceză — sau chiar în metropolia întreagă, cum vreau unii — se ia în monopol literatura didactică. Monopolizarea, adevărat oprirea liberei concurențe pe ori ce teren, și așa și în literatură, e stagnare.

Cu aceasta cred, că m'am absolvat de angajamentul, ce lam luat asupra-mi în primul articol. „*Fie-care să lucrăm ce putem, ca toți să ajungem unde vrem!*”
Dr. P. Barbu.

În ce măsură poate contribui casa părintească la educația școlară?

În timpul din urmă tot mai număroase devin plângerile că școala poporală nu dă rezultatele așteptate, nu corespunde pe deplin menirii sale. Generația de astăzi e poate mai știutoare de carte, dar nu e mai bună, mai morală decât bătrânii; ba se pare că tinerimea de azi cu cât știe mai multă carte, cu atât e mai slabă în moravurile bune, — moralul public la popor e mai inferior decât în trecut. Și la aceasta ar purta vina școala, care — zic mulți — nu-ș împlinește conștientios datoria sa.

E adevărat că activitatea școlii moderne e condusă de principiile *instrucției educative*, că are nu numai să instrueze tinerimea, ci pe lângă și prin instrucție să promoveze și educația tinerimei încredințate ei. Dacă considerăm însă, că școala veche s'a preocupat mai puțin de educație, ba chiar și instrucția s'a limitat numai la împărtășirea elementelor și cunoștințelor celor mai rudimentare și în proporții și măsuri foarte restrânse, și cu toate acestea generațiile vechi au avut o educație mai bună, un moral superior celor de azi, atunci trebuie să credem, că nu școala poartă vina principală pentru rezultatele negative în materie de educație, ci mai ales societatea, iar în primul rând familia, casa părintească.

Timpul ce-l petrece copilul în școală e relativ mai scurt, decât cel petrecut în casa părintească. Este evident deci că școala și pe lângă cea mai corectă și mai conștientioasă împlinire a datorinței sale, nu poate să dea rezultatele dorite de societate, dacă nu e sprijinită sincer și în măsură convenită și din partea casei părintești, ca aliata naturală și cea mai puternică a școlii în activitatea educativă a acesteia. Pentru clarificarea aceloră deci, cari stăruiesc și mai departe în părerea greșită, că școala nu-ș împlinește datoria precum și în scopul remprospătării unor chestiuni cari și pentru noi învăța-

torii au importanță, sprijinit apoi de operatele membrilor reuniunii P. Șimian și J. Belca, mă voi nizu în următoarele a arăta: „*in ce măsură poate contribui casa părintească la educația școlară*”.

E lucru îndeobște cunoscut că scopul educativ al școlii populare este a dezvoltă cultura generală a lînerimei pe baze religioase-morale. Măsura în care poate contribui casa părintească la ajungerea acestui scop este de o hotărîtă importanță și eficacitate.

Fiecare dintre învățătorii știe, ce colosale greutăți întîmpină față de părinți în realizarea celor mai elementare cerințe educative la elevi, precum e dedarea la ordine, curățenie, împlinirea datorinței, la bunăcuviință etc. — Ce este cauza acestor greutăți? Nimic alta decât neglijența, indiferentismul părinților. Ei cred că au satisfăcut datorințelor de primi educatori ai copiilor lor, prin aceea, că-i nutresc și îmbracă; ceea-ce trece peste aceste cerințe fizice, aceea e pentru ei absolut superflu. Copilul nu va înțelege ce rost are diligența și voia de muncă, dacă vede acasă dela părinți în punctul acesta tocmai contrarul. Părinții nici când nu-i intrabă au ei vr'o lecție de învățat. Cu greu va cuprinde însemnătatea curățeniei atunci, când părinții lui sunt model de murdărie, mama nu se peaptănă cu săptămăna, iar prin părul lung de pe capul tatălui se rătăcesc penele din căpătăi și pleava de prin staul și șură.

În cele mai multe cazuri unde personal m'am simțit necesitat să întervin la părinți, pentru dedarea copiilor la curățenie și acasă în familie, mi s'a răspuns că ei sunt destul de saraci și au destule alte lucruri prin casă. Alții iarăș mai puțin stăpăni pe vorbele lor mi-au trimis avizul: „că dascălul n'are să poruncească acasă la mine, aibă el numai grijă de școala lui...” și alte observații puțin cvalificabile.

Este deci evident că în cazul acesta — laudă excepțiunilor, — casa părintească nu sprijinește școala în activitatea ei educativă. Ce are să facă casa părintească și cum are să sprijinească școala, este elementar de limpede. Părinții au să-și dedee copii încă de mici la cnrățenie și ordine. Să-i silească să se poarte totdeauna spălați și peptenați, să-i pedepsească pentru sfârticarea și murdărirea intenționată a hainelor. Să-i dedee la cumpăt în mănecare și beutură și să le lămurească urmările rele ale necumpătării. De multe ori chiar copiii în vorbăreția lor aduc foarte potrivite esemple, a căror utilizare ar promova în măsură însemnată activitatea educativă a părinților. Dela copiii lor aud părinții că d. e. cutare om a fost pedepsit pentru necurătenia din curte și din casă; — cutare băiat a lipsit dela școală, pentru că e bolnav — a mănecat poame crude; — cutare copil era să se înecă pentrucă s'a scăldat într'un loc oprit; — un tovarăș al lor de joc a fost mușcat de un căne, cu care s'a hărăit pe uliță etc. Părinții trebuie să dea atențiune cuvenită acestei vorbăreții, și vor căuta ca la judecarea acestor lucruri din punct de vedere moral, și copiii sa aibă partea lor activă. Astfel li se va forma și întări convingerea că tot aceea ce au suferit acei copii, li s'a întămplat din cauza necumpătării și neascultării.

Ei se vor feri de aceste lucruri, reflectând la urmările rele ce au ajuus pe alții și i-ar ajunge și pe ei. În modul acesta se desvoaltă în copii conștiința de sine, rațiunea și judecata, de ceea-ce are învățătorul mare lipsă în educația lor.

Fiind lucru știut că exemplele atrag, în lipsa de evenimente întămplare în cercul de viață al copiilor ce pot fi folosite ca exemple, — se pot fosi părinții cu succes și de istorioare morale simple ce au aparența adevărului și realității... Exemplul cel mai puternic însă sunt însuși părinții. Atunci când ei însiși vor fi totdeuna curați, nu se vor purta zdrențuroși, vor fi muncitori, și vor trăi în perfectă armonie pentru dedarea copiilor la aceleași lucruri vor fi de lipsă cu atăt mai puține cuvinte. știut fiind că atăt în cele bune cât și în cele rele, copii imiteză pe părinți.

Părinții să-și dedee copii lor la *supunere*, la ascultare necondiționată. „Supunerea este cel mai frumos decor al religioșității și al temerii de Dumnezeu” zice un pedagog. Ea e puntea de aur pe care trece binele, frumosul și înțelepciunea omului matur — a educatorilor, respective a părinților, — la cel nematur — la elev, copil. Dacă copilul a fost dat la supunere din casa părintească încă, atunci școala poate să sădească în inima și sufletul copilului și să cultiveze cu succes toate acele virtuți, cari formează baza caracterului moral. Copilul dat la ascultare să poate ușor guvernă, instrua, educa, aceea ce-i spune învățătorul, e pentru el lege, și aceasta prindă rădăcini în inima lui. În caz contrar învățătorul numai cu mijloace radicale poate disciplina pe elev, și iarăș numai pe timpul cât este sub influința școlii.

Supunerea să desvoaltă ușor, se cere numai puțină energie și concurență din partea părinților. Copilul să știe și să cunoască ce e permis, e permis, ce nu, nu; ce are să îplinească trebuie să îplinească. Părinții să nu se lase imoiți prin lacrimile copilului, nici dezarmați de cerbicia lui. Ori ce șovăire e păgubitoare, numai energia consecventă și serioasă asigură succesul urmărit.

Dar nu numai ascultarea au să o cultiveze părinții în copii lor, ci — cu considerare fiind la timpul școlii, când copii ajung sub guvernarea învățătorului, — se vor nizu să trezască în copii lor *alipirea, dragostea și autoritatea învățătorului*. Dragostea față de învățător și autoritatea lui în fața copiilor sunt cele mai puternice accesorii în activitatea educativă a școlii. Obiecțiunea ce s'ar putea face, că oare nu învățătorul e însuș întemeetorul prestigiului său, nu e îndreptățită din motivul că influința educativă a familiei, — sub raportul de viață a copilului, — e cu mult mai puternică, decât cea a învățătorului.

Acesta e un adevăr indiscutabil. Nuș va putea deci susține învățătorul autoritatea în ochii școlarilor, când părinții în cele mai multe cazuri din dujmăni nebazate, critică ba chiar înjură pe învățător în fața copiilor, sau în cazul cel mai bun îl folosesc ca un mijloc de intimidare atunci, când ei nu mai ajung nimic cu autoritatea lor. Câți părinți nu-și întimidează copii lor

cu amenințarea proastă: „Așteaptă, că mergi tu la școală, îți da ție învățătorul”. La aceste amenințări repețite copilul și face închipuirea că învățătorul e un om rău, grozav, un tiran, de care trebuie să se ferească, să nu-i ajungă în față. Această procedură a părinților e condamnabilă sub orice raport, pentru-că zdruncină idealismul ce-l are școlarul pentru învățătorul său. În chipul acesta nu se cultivează nu se desvoltă dragostea față de învățător și autoritatea învățătorului se nimicește. Iar fiind-că învățătorul este părintele sufletesc al copiilor are și el drept la aceeași stimă și respect, ascultare și supunere carea o pretind părinții dela copii lor.

Când vorbesc de autoritatea învățătorului nu înțeleg acel respect al copilului care se bazează pe teamă și se poate susține cu mijloace excepționale, între cari nuiaua nu e cea dintâi, — ci înțeleg stima și supunerea voluntară și conștiința, alipire calduroasă și încredere bazată pe iubire.

Dacă învățătorul se simte necesitat a aplica vr'o pedeapsă unui copil cu scopul de a-l îndrepta, atunci părinții de o parte ca să-și mângâie dragul lor de copil de altă parte ca să-și spulbere necazul pentru procedura „nedreaptă” a învățătorului debitează în fața copilului cu tot felul de necuviințe și insulte la adresa învățătorului. Cei mai puțin socotiți mai și încurajază copilul: „Las' taichi, mă întâlnesc eu cu dascălu, îi arăt eu lui”. — Oare dacă învățătorul ar inzulta asemenea pe părinții copiilor în fața acestora, ce ar zice părinții despre învățător? Evident deci, că părinți nu sprijinesc educația școlară.

Casa părintească va putea conlucra cu succes la educațiunea școlară, atunci, dacă va pregăti consecvent pe copil pentru școală. Încă din etatea cea mai fragedă se va nizuî a trezi în el atragerea față de școală. Să-i arăte copilului, — în modul lui de cuprindere, că școala e un loc de petrecere unde el vede și învață multe lucruri frumoase. (Acolo merge și Nuțu al vecinului, Lisaveta nașei și Cornel al grecului, și toți oamenii spun cât de buni și cumiști sunt ei decând umblă la școală... și o sumedenie de alte momeli inocente pot folosi părinți cu succes). Pe învățător să-l arăte ca pe un om bun, iubitor, care le face numai bine și-i învață lucruri frumoase, el trebuie deci să asculte de învățător și să-l iubească. Dacă copilul se va plânge pentru vr'o pedeapsă primită în școală, părinții să cerceteze cauza pedepsei, să-i arăte că el a meritat-o. Părinții să-l convingă pe copil că neascultarea, lenca, murdăria, necuviința pentru cari de regulă sunt pedepsiți copii, sunt lucruri urite tot așa cât de frumoase și laudate sunt: ascultarea, diligența, curățenia și rândul bun. Dacă părinții își câștigă din cuvintele copiilor convingerea că într' adevăr învățătorul a fost nedrept sau prea sever — cee-ce încă e posibil, fiind și învățătorul om cu greșeli, — atunci cu bunăvoință și cuviință să tranșeze lucrul ei de ei, fără ca elevul să știe ceva despre aceasta. Prin o astfel de bunăvoință reciprocă se delătură astfel de urmări, cari nimicesc tot aceea în copil, ce învățătorul a zidit cu multă rebdare și osteneală.

Mult pond trebuie să pună părinții și pe cultivarea conștiinței de datorință, a responsabilității, a iubirii de adevăr, de dreptate, a trezviei a punctualității etc. Cultivarea acestor virtuți să promovează nu atât cu prescrieri teoretice și reguli, ci prin activitate practică și prin exemplu. Părinții să facă pe copil să înțeleagă că nu numai de aceia merge la școală, ca să nu năcăjască acasă pe mumă-sa, ci pentru ca să învețe și să împlinească tot aceea, ce pentru binele lui i poruncește învățătorul să facă. În scopul acesta vor cere samă dela copii de câte ori vin dela școală: ce au învățat, cum aum au răspuns, fost-a mulțumit învățătorul, ce lecțiune au pe oara viitoare. Decâteori fac ei această, trebuie să arate cea mai mare seriozitate și interesare, ca să nu primească copilul convingerea că părinții fac aceasta numai așa de curiositate simplă, fără cel mai mic interes. Pentruce să aibă siguranța, că copilul lor spune adevărul și nu mințește, e foarte bine, ca fără știrea lui să se înformeze dela învățător, că copilul lor e sincer. Iar dacă ar observa și auzi că copilul lor i-a mințit să-l pedepsească fără cruțare, căci altcum nu se va întări în el conștiința, sinceritatea și iubirea de adevăr. — În atingerile copilului cu alții de ai vecinului, sau chiar cu frații lui mai mici, să-l dede a fi drept și cruțător iar nu răutăcios, necrățător și tiran. Să-l facă să judece, de e bine, e frumos a face altuia rău, și să-i întipărească prin exerciț practic maxima morală: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face!”

Să dezvoaltă conștiința de datorință și responsabilitate la copil prin exerciț practic și atunci, când părinții siliți de lipsese de trai — ce trebuie să și le câștige departe de casă, și lasă copilul mai mare să grijască de casă, de frații mai mici și de animalele de casă. Părinții îngrijiți fiind numai de ale casei în timpul absenții lor, fără intențiune de a educa, i dau tot felul de îndrumări și porunci copilului: să grijască de copii (dacă mai au), de porcei, de găște, să nu iase afară, să nu se ducă d'acasă etc. cu amenințarea obicinuită de a fi pedepsit în caz de neîmplinire a îndrumărilor primite. Copilul e pus într'o situație din care ușor ar poticni, de și ar fi silit a gândi, a făptui totul cu îngrijire și independent, a nu lăsa ceva neîmplinit, în care caz ar nenuțămî pe părinții lui. Conștiința responsabilității și a datorinței să promovează în modul acesta în măsură însemnată. Iar dacă din cauza unei negrije ar atrage asupra sa năcazul și pedeapsa părinților, în urma procesului psihic ce se produce în internul său să desvoaltă în măsură însemnată prudența și precauțiunea lui.

Foarte mult e împedecată școala în acivtitatea ei educativă din partea casei părintești și în dedarea copiilor la *bunăcuviință, purtarea cu cinste față de bătrâni, blândețea, răbdare, modestie, iubirea și ajutorarea aproapelui*. Dacă familia respective casa părintească nu pune bază pentru aceste, școala cu greu va ajunge un rezultat îmbucurător, și acesta numai de scurtă durată. Ce folos de osteneala învățătorului de a desvolta sentimentul buneicuvinițe, al cinstei, modestiei, blândeței și răbdării, dacă părinții nu vor deda pe copii la cinstirea

celor mai bătrâni, dacă vor vorbi rău în fața lui acuz de învățător, acuz de preot sau alt individ despre care copilul trebuie să aibă între toate împrejurările cele mai bune păreri; față de care trebuie să arate respect și stimă, carea este cea mai frumoasă podoabă a copilăriei.

Părinții vor trebui deci repetit să le poruncească ca pe uliți să se poarte liniștit, să salute pe bătrâni să nu facă zgomot și să nu fie nimărui spre pedecă sau nemulțămire, la ceiace i învață și învățătorul în școală. — Atunci vor înceta zgomotul și hărțuile, strigătele și alergăturile copiilor pe uliți de câte ori să duc sau vin dela școală. Atunci vor înceta exclamările de nemulțămire precum și abservările jignitoare pentru învățător: „Ce școală, ce învățător e în comuna aceasta...”

Vor trebui să se ferească a ponegri pe cineva în fața copiilor, dar mai ales de învățător să nu vorbească nici când rău, cu atât mai vârtos, că înaintea copiilor competența părinților în ori-ce direcție e infalibilă și absolută. Ei sunt ultima instanță la care recurge copilul pentru întărirea sau lămurirea unei păreri sau convingeri.

Considerând mai departe că la desbaterile afacerilor casnice, unde divergența de păreri provoacă de multe ori izbucniri de patimi, cari în inima încă curată și foarte accesibilă a copilului lasă urme afunde: se cere, ca copii să nu fie martori la astfel de cazuri. Este corespunzător scopului educației școlare, ca părinții să se ferească de plăcerile proaste și mocănești a-și exercita copilul, atunci când acesta face primele încercări de a vorbi, la expresiuni necuviincioase și înjurări ordinare. Cu câtă jignire am auzit pe mulți părinți încurajând prestațiunile copilului încă inocent cu o păcătoasă stăruință: „așa taichi, ia mai sudue odată și pe nana, acuma pe moșu, acuma și pe tetea... și pe baba...” și micuțul de mare speranță între exclamările de perfectă complăcere a celor din casă, se eserciază în astfel de mocirlă sufletească, desvoltând bietul tot atâta încordare ca și în școală la învățarea primei rugăciuni. Am ilustrat cazuri ceva cam comune și poate prea drastice, dar adevărate, și durere nu prea izolate la poporul nostru, dar o fac numai cu intențiunea de a arăta, cât de motivată și evidentă e greutatea și nesuccesul școlaei în activitatea-i educativă mai ales la țară unde muncește majoritatea covârșitoare a învățătorilor noștri confesionali.

O altă împrejurare păgubitoare pentru succesul educațiunei școlare este și aceea că părinții — excepționând pe cei puțini, — partea covârșitoare nu își iau nici osteneala de a-și aduce copii la începutul anului școlar înțeleg pe cei începători înșiși la școală și a-i preda înșiși îngrijirei învățătorului. Trebuie s'o mărturisesc cu jignire sinceră că poporul are mai multă solitudine pentru o vită decât pentru propriul lor copil. Dacă are un purcel sau vițel de mânat la turmă, apoi numai vei vedea pe bravul nostru creștin căutând a se pune în grația purcarului sau văcarului, numai ca acesta să poarte grija de vita ce i-o dă în îngrijire. Copilul însă e trimis cu cei mai mari ai vecinilor la școală. Micuțul vine ezitând și reîmprospătându-și povestirile părinților despre grozăvenia școlaei și învățătorului. În școală se

simte izolat și strein, în sufletul lui se depune o amărăciune, ce are efectul unei condamnări.

E de imperativă trebuință deci ca părinții, — tata sau mama, — să-și aducă înșiși copilul la școală, să-l predee înșiși învățătorului, apoi să împărtășască confidențial toate calitățile mai ales pe cele rele ale copilului, ca învățătorul să se știe orienta și totodată să poată da și părinților sfaturile necesare pentru a stabili o unitate de procedere în educația copilului între casa părintească și școală.

(Va urma)

Varietăți

Parastasul pentru fericitul episcop Ioan Popasu s'a celebrat eri în 5/18 Februarie de către Prea On. D. protopresbiter Andreiu Ghidiu azistat de preoții locali Ioan Ștoian și George Buru. — De față au fost reprezentanții Veneratului Consistor diecezan, elevii institutelor și școlaele noastre confesionale sub conducerea profesorilor și a învățătorilor lor. Responsoriile le-a executat corul institutului teologic-pedagogic cu preciziunea cunoscută.

Sedința festivă a societății de lectură „Ioan Popasu” a tinerimei studioase dela intitutul teologic pedagogic, a avut loc Duminecă seara în 30 Ianuarie și a decurs conform programului publicat în foaia noastră. Succesul moral și material e satisfăcător. — Primim spre publicare următoarea *Mulțămire publică*: Cu ocazia ședinței publice aranjată la 30 Ianuarie 1905 de societatea de lectură „Ioan Popasu” au binevoit a suprasolvi următorii domni: P. S. S. Dl. episcop Nicolae Popea, Il. S. Dl. Alexandru Mocsonyi, Magn. S. Dr. Aureliu Novac, Pavel Pop major, Ioan Lichtenkert câte 10 cor.; cav. de C. Burdia, Ioan Bartolomeiu câte 8 cor. 80 fil.; Patriciu Drăgălina 6 cor.; I. P. C. S. Filăret Musta, Col. Nicolae Marin, Dr. Constantin Popasu, Dr. Valeriu Olariu, Dr. Nicolae Ionescu câte 5 cor.; Nicolae Corneanu 4 cor.; Robert Gretschak 3 cor. 80 fil.; P. C. S. Dr. Iosif Badescu, Laurentiu Barzu preot, Aureliu Moaca, Dinnisiu Feneș câte 3 cor.; maj. Nicolae Jumanca 2 cor. 80 fil.; Ioan Ionescu preot in Jebel 2 cor. 60 fil.; C. S. Dr. Iosif Olariu, Iuliu Musta Antoniu Sequens, Filip Bria, Lucian Șepetian preot, Nicolae Martinoviciu preot, Ioan Trailovicu preot, Romul Jurchescu preot, Ioan Șușoi, Nicolae Ivanescu preot, Lazăr Sciopon, Achim Sârbu, vād. Călțun câte 2 cor.; maj. Iosif Stoianel, y.-col. Ioan Humița, Eliseiu Drăgălina preot câte 1 cor. 80 fil.; maj. Manojlovič, Dr. Mihai Brădicenu, Aurel Marin, Ioan Popovicu preot, Ioan Jula preot, Pantelimon Domil preot, Achim Mihai, Vasile Lazaroni câte 1 cor.; Ignatie Fűszfás, Vasile Literat, Eduard Bastius, Ioan Săcoșan, Teodor Anca inv., Iustina Nedici, N. N., Trifu Radu, N. N. câte 80 fil.; Geza Grünberger, vād. M. Pătrău câte 60 fil.; Francisc Deak, Fulger, câte 40 fil.; Rudolf Anton, Martin Vernichescu câte 20 fil. Primească mărinoșli

domni și pe această cale mulțămitele noastre cele mai sincere. Caransebeș în 4 Februarie, 1905. Pentru comitet *Romul Ancușa* v. președinte *George Șdicu* cassier.

Dare de seamă. Tot spre scopul zidindei capele la locul de perigrinație ne-a mai colectat și M. On. Dn. prim forestier Vasile Segereianu din *Orșova* următoarea sumă: Petru Sandu Bârza, Iacob Pentea Orșova, Teodor Serafin Orșova câte 1 cor.; Solomia Serafin Orșova, Petru Moaca, Meilă Moaca câte 50 fil.; Arseniu Florea Orșova, Br. V. Orșova, Pavel Țaran Jupalnic, Nistor Sadovan Cornea, Nicolae Ciorba Ogradena câte 40 fil.; Nistor Moescu Jupalnic 30 fil.; Petru Lorinți Canicia, George Dumitru Orșova Ilie Ienia Bârza, Nicolae Miloș Plugova, Iosim Adamescu Mehadia, Dumitru Pervu Ieșelnița, Dănilă Baltean Topieți, Ioan Albian Jupaneș, Peron Corcescu Bolovașnița, Meilă Grecu, Ilie Lalescu Mehadia, Ienachie Cena Mehadia, Antanasie Moaca Ieșelnița, Ioan Draglici Mehadica, George Trailovici Iablanița Samuil Vladucian Plugova, Alex. Ruróc Orșova, Ioan Radulescu Orșova, Ilie Chilar Tufer, Timotei Sandu, Constantin Iancu Glimbova, Calina Sadovan Cornia, Maria Sabailă, Nicolae Sabailă Cornia, Maria Valian Cornia, Iosif Nicoară Canicia câte 20 fil.; Dumitru Ciorba, Nicolae Boroanca, Alimpe Fulga Ogradena, Petru Morariu și George Gavrila, Dumitru Liuba câte 10 fil. Peste tot: 12 coroane 70 fileri. On. Dn. preot Simeon Lalescu din *Cornia* ne-a colectat dela următorii: Biserica gr. or. rom. 10 cor.; Iancu Vela cu familia 4 cor.; Teodor Sabaila cu familia 2 cor.; Simeon Lalescu preot 1 cor.; Petru Sirbu 40 fil.; Iacob Valean, Pau Sandru, Simioana Calțun, Ioan Tufan câte 20 fil.; Ilie Calțun, Atanasie Sabaila, George și I. Sandru, Alex. și M. Sabaila, Ilie Boedin, Ioan Covaci, George Udria, Petru Sirbu, Elisaveta Urdeș câte 10 fil.; Dela mai mulți 46 fil. Peste tot ne-a colectat 19 cor. 66 fileri. M. On. Dn. Aureliu Dragan paroh în *Ghilad* ne-a colectat următoarea sumă: Aureliu Dragan, Marta Diaconoviciu câte 2 cor.; Iosif Badescu, Maxim Bocan câte 1 cor. Peste tot 6 cor. On. Dn. Eremie Borchescu preot în *Prilipeți* ne-a colectat dela următorii: Biserica gr. or. rom. 5 cor.; „Prilipeana soc. com.” 2 cor.; Eremie Borchescu preot, Ancuța Blidariu preoteasă văd. câte 1 cor.; Chirilă Sârbu inv. pens., Sotronie Sârbu inv., Elisaveta Borchescu, Ancuța Sârbu câte 50 fil.; Stefan Barbu 40 fil.; Pavel Dancea, Dochia Dancea. câte 30 fil.; Craia Mataringă, Martin Zarva, Erimia Piperea, Lazar Mataringă, Ilia Saberca, Andrei Andreiu, Alexa Saberca, Nicolae și Sofia Imbrea, Ilia Baba, Petru Dragila, George Dragila câte 20 fil. Peste tot ne-a colectat 24 cor. 20 fileri. *Ilie Pepa* parohul Armenișului.

Himen. Astăzi are loc cununia domnișoarei *Maria*, fca părintelui *Pavel Magdescu* din Jupalnic, cu domnul *George G. Ionescu*, funcționar de poștă în București.

Aviz!

Onoratele comuțe bisericesti și particularii, cari reteză cu obonamentul la „FOAIA DIECEZANĂ” ori pentru alte lucruri cumpărate dela stabilimentul nostru diecezan, sunt rugați, ca în interesul lor propriu să binevoească a-și achita cât mai curând datoria, pentru ca să nu fim siliți a încasa dela dânsii pretensiunile noastre pe calea procesului, prin ceea-ce li s’ar cauza numai spese fără trebuință.

Totodată rugăm și pe acei p. t. Domni, căroră li s’a trimis spre vânzare „Calindarul Românului” pe anul 1905, ca să ni înăpoieze imediat exemplarele nevindute.

Administrația
Tipografiei și Librăriei diecezane

Concurs

În conformitate cu ordinul Ven. Consistor diecezan de ddto 17 Decembrie 1904 v. Nr. 4479 B., devenind vacantă, — în urma morții regretatului preot Ioan Sudreșian, — parohia de clasa III **Coșteiu**, protopresbiteratul Făgetului, prin aceasta se escrie concurs pentru postul de paroh al acestei comune, cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Una sesiune par. constatătoare din 32 jugere de pământ, parte pădure, parte fânaș.

2. Birul și stola uzuată.

De jumătate din aceste venituri are a beneficia văduva preoteasă a fostului preot conf. § 8 din Regulamentul pentru parohii.

Concurenții au a subțerne petițiile instruate conform Statutului org. și Regulamentului pentru parohii și adresate Comitetului par. din Coșteiu P. On. Oficiu propresbiteral gr. or. rom. din Făget.

În fine concurenții din alte comune sunt poțiti a se prezentă în vre-o Duminică ori sărbătoare în s. biserică din Coșteiu spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie, dar numai cu incuviințarea prealabilă a protopresbiterului tractual.

Coșteiu din ședința comitetului par. gr. or. rom. ținută în 9/22 Ianuarie 1905. 2—3 [2]

Eugen Sudreșian
preot și prez. com. par.

Alesandru Hațegan
not. adhoc com. par.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* protopresbiter tractual.

Convocare.

P. T. Domni acționari ai **Caslei de păstrare pe acțiuni „Sebeșana“** din Caransebeș să convoacă la
a III-a adunare generală ordinară

care să va țina Vineri în 3 Martie 1905 st. n. la 3 oare d. a. în localitatea institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1904.
2. Concluzi asupra rapoartelor de sub 1 și asupra bilanțului din 1904.
3. Propunerea direcțiunii și decizie asupra împărțirii venitului curat.
4. Darea absolutului pe anul de gestiune expirat.
5. Modificarea statutelor împreună și cu urcarea capitalului social.
6. Alegerea membrilor din direcțiune și întregirea comitetului de supraveghiere conform statutelor.
7. Esmiterea a 2 acționari pentru verificarea procesului verbal luat în această adunare generală.

Caransebeș, 15 Februarie 1905.

Direcțiunea.

NB. **Vot decisiv în adunarea generală au numai acei acționari, cari au depus la cassa institutului în oarele oficiale până la 28 februarie 1905 acțiunile lor, resp. adeverințele interinale, transcrise pe numele lor. Femeile să pot reprezenta numai prin astfel de persoane cari depus deja acțiuni la cassa institutului. Minorenii și persoanele juridice să reprezintă prin reprezentanții lor legali (§. 13).**

Activa				Contul bilanțului.				Pasiva			
Cassa în număr			8192	66	Capital social: Emisiunea I-a	30000					
Cambii de bancă	225542	23			Emisiunea II-a	30000		60000			
Cambii cu acoperire ipot.	94631		320173	23	Fond de rezervă general	7000					
Credite pe efecte și amanete			2590	70	Fond de rezervă special	1000					
Mobilier	757	91			Fond cultural	213	16				
după amortizare de 10%	75	79	682	12	Fond de penziune	400		8613	16		
Interese tranzitoare restante			147	70	Depuneri spre fructificare			129236	59		
Interese de reșcont anticip.			1242	98	Cambii reșcontate			128128			
Capital social nevărsat			5410		Dividende neridicate			88			
					Interese tranzitoare anticipate			4805	30		
					Profit curat			7568	34		
			338439	39						338439	39

Spese				Contul profitului și al perderilor				Venite			
Interese după depuneri			5570	38	Interese dela cambii			29214	28		
Interese de reșcont			7820	30	Interese dela credite pe amanete și efecte			224	15		
Contrib. directă și comună			3707	16	Provizioane			1387	69		
Dare după int. de depuneri			400	39							
Salare și mărci de prezență			4127	—							
Spese de cancelare			869	46							
Chirie, porto și tipărituri			687	30							
10% amortizare din mobilier			75	79							
Profit curat			7568	34							
			30826	12						30826	12

Caransebeș, 31 Decembre 1904.

Ph. Brija m. p.
președ. și director executiv.

A. Cizmași m. p.
contabil.

Const. Călțion iun. m. p.
primcontabil.

A. Görig m. p.
membru în direcțiune.

Const. Călțion m. p.
membru în direcțiune.

G. Nautsch m. p.
membru în direcțiune.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și confrontându-le cu registrele societății, le-am aflat în deplină regulă.

Török Béla m. p.
președinte.

Svet. Ognanovits m. p.

Ioan Lazaroni m. p.

Nicolae Bria m. p.